

Egypte, 1984

Langs de Nijl, de farao's achterna.

' Walk like an Egyptian ' (The Bangles). Probeer het maar eens, het valt echt niet mee.

Vanwaar mijn interesse voor Egypte? Tijdens de geschiedenislessen op school leerde ik over het oude Rome, het oude Griekenland, maar vooral ook over het oude Egypte. Egypte stond bij mij symbool voor warm zand, oases met palmbomen, kamelen, indrukwekkende, duizenden jaren oude piramiden en tempels met reusachtige zuilen en beelden, goden met dierenhoofden, Abou Simbel, Toet Anch Amon, Gizeh en zo veel meer. Dat was voor mij Egypte ,met natuurlijk ook de onvermijdelijke Nijl.

De Nijl is één van de belangrijkste rivieren ter wereld. Zonder de Nijl zou er geen Egypte zijn geweest, zonder de Nijl zou de woestijn niet hebben gebloeid en zou er geen beschaving zijn geboren die zoveel eeuwenoude schatten heeft nagelaten, bouwwerken die men tot op de dag van vandaag bekijkt met verbazing en bewondering. Vandaar terecht de uitspraak van Herodotus : " Egypte, geschenk van de Nijl".

Caïro, bruisende overvolle stad

Zondag 1 juli, vlotte namiddagvlucht met een Boeing 707 van Egypt-Air . Zonder noemenswaardige problemen geraken we langs de, vooral nieuwsgierige, douane en een gammel minibusje brengt ons kleine groepje avontuurlijke Vlamingen Caïro-stad in.

Egyptisch museum in Caïro

Gammel is een woord dat ik nog veel zal gebruiken. Het kan niet anders, een groot gedeelte van de stad en vooral wat erin rondrijdt is gewoon gammel. Het verkeer is er chaos alom. De gammele (daar heb je het woord weer) autowrakken wringen zich luid toeterend door het opdringerige, moordende verkeer. Verkeersborden zijn er wel, maar dienen enkel als versiering, net zoals de lijnen die ooit eens wit moeten zijn geweest. De straten zelf bevinden zich in een erbarmelijke toestand. Een marteling voor de toch reeds door en door versleten schokdempers, maar vooral voor de arme rug van de chauffeur en zijn meestal talrijke passagiers.

We rijden naar het iets luxueuzere gedeelte van de stad en nemen onze intrek in het mooie Al Nabila, een hotel met klasse en standing, met vooral een indrukwekkende glazen luster in de inkomhal. Slechts één negatief detail : de lift is defect en onze kamers liggen op de tiende verdieping. Het is reeds lang na middernacht wanneer ik eindelijk de slaap kan vatten, gestoord door het onophoudend getoeter van voorbijrazende auto's.

Toet Anch Amon

De eerste dag van het verblijf krijgen we meteen reeds een eerste hoogtepunt voorgeschoteld : bezoek aan het Egyptisch Museum, met onder andere datgene waar ik zeker heb naar uitgekeken : de schatten uit het graf van Toet Anch Amon. Van de ruim 120000 in het museum aanwezige stukken zijn er ruim 4000 uit de graftombe van deze jonggestorven farao aanwezig. De schatten zelf zijn indrukwekkend mooi, maar toch mis ik ergens het natuurlijke kader om ze echt naar waarde te kunnen schatten. Ik elk geval de moeite van een bezoek overwaard.

Tegenvaller : de zaal met gebalsemde mummies van de koningen uit de verschillende dynastieën is gesloten . De eerste dag wordt afgerond met een bezoek aan de citadel van Caïro met de El Azhar en de Sultan Hassanmoskee . In de moskee moeten we of onze schoenen uittrekken, of er linnen lappen omheen laten

bevestigen door een plaatselijk 'fossiel', uiteraard, wat dacht je, tegen een kleine vergoeding. Gezien de talrijke aanwezigheid van rondvliegende zwervduiven in de moskee, die toch af en toe eens 'iets moeten laten vallen', kiezen we wijselijk voor het lappenalternatief.

De bevolking van Egypte is hoofdzakelijk moslim en dat merk je in het straatbeeld aan de overal aanwezige moskeeën. Naar het schijnt bevinden er zich in Caïro alleen al een 400-tal. We merken het echter het meest 's morgens, wanneer vanop de minaretten onsamenhangende klanken door indrukwekkende geluidsinstallaties over de stad galmen, met als doel de moslims te wekken, en samen met hen ook de katholieken, protestanten, atheïsten, toeristen, katten, honden, kortom het hele zootje.

Algemene indruk van Caïro : heel druk, bruisend van chaotisch leven, maar vooral vuil en nogal somber.

De piramiden

Wie Egypte zegt , denkt aan piramiden, en wie piramiden zegt, denkt ook onmiddellijk aan de onafscheidelijke sfinx. En overweldigend zijn ze wel, deze begraafplaatsen van Cheops, Khefren en Mycerinos. Van veraf reeds kan je ze zien, scherp afgetekend tegen de helblauwe lucht, haast in perfecte harmonie met de achterliggende bruingele woestijn. Iets dichterbij gekomen zie ik duidelijk de op mysterieuze wijze perfect opeengestapelde reusachtige rotsblokken, elk met een gewicht van om en bij de 3 à 4 ton, tot een hoogte van 137m bereikt wordt, het hoogste punt van de hoogste piramide, die van Cheops. Een meesterwerk. Tweehonderdduizend slaven zwoegden gedurende dertig jaar om ze te voltooiën. Hoe kon men ooit deze perfectie bereiken ? Geruchten gaan dat vreemde (buitenaardse ?) beschavingen hier een stempel achtergelaten hebben. Je zou het bijna gaan geloven.

De sfinx, voor de piramiden

Piramide van Sakkarah

Na een steile klim belanden we in de grafkamer, in het hart van de piramide. De atmosfeer is er beklemmend, broeierig warm en duf door de bedorven lucht van de talloze bezoekers. Mensen met claustrofobie blijven hier best buiten. De grafkamer zelf is volledig leeggemaakt met uitzondering van de zware granieten sarcofaag van de farao.

Na de drie meest beroemde piramiden bezoeken we ook nog enkele andere, oudere, verder in de woestijn gelegen piramiden, oa die van Sakkarah met een mooi onderaards graf vol van adembenemend mooie muurschilderingen.

Met de trein zou je er al zijn

Later op de dag. Afspraak in Caïro-Centraal om 19u00. Daar nemen we de luxueuze Wagon Lits-nachttrein met bestemming Assouan. De bediening in de trein is ouderwets koloniaal, dus perfect in orde. Het is er ook aangenaam vertoeven. De (werkende) airconditioning zorgt voor een aangename temperatuur, een welgekomen afwisseling na de broeierige hitte in Caïro. In

het buffet van de trein ontmoeten we enkel toeristen, waaronder een heel corpulent, luidruchtig en opdringerig vrouwspersoon, dat er ons op wijst dat we in Egypte zijn, en we bijgevolg onze levensstijl dienen aan te passen. Luidruchtig, opdringerig..nationaliteit ? Kan alleen maar Nederlands zijn zeg je ? Hoe raad je het? Je komt ze inderdaad overal tegen.

Assouan , een bakoven

Na een lange, al bij al toch wel vermoeiende treinrit komen we rond het middaguur aan in Assouan. De temperatuurschok is moordend. Vanuit een gekoelde treinwagon stap ik in een voorverwarmde oven van om en bij de vijftig graden. Pech, er heerste juist een hittegolf in de streek, en de plaatselijke Egyptenaren zitten puffend en zwetend, uitgeteld in de schaduw van hun kleine huizen. Ik snap meteen waarom je bij voorkeur tijdens de wintermaanden naar Egypte reist, en ik snap ook meteen waarom er nog zoveel plaats was in de trein, waarom bijna geen toerist te zien is in Assouan, waarom de reis eigenlijk zo goedkoop is en zoveel dingen meer.

Assouan

Het Grand Hotel klinkt veelbelovend maar daar blijft het ook bij. De kamers zijn pikdonker. De rolluiken zijn allen naar beneden gelaten om de zon buiten te houden. De zon is buiten, maar de warmte hangt loodzwaar binnen de mufte kamers. Prachtig, er is airconditioning. Pech, ze is defect. Geen nood, een frisse douche zal deugd doen. Pech, geen water, of toch, na lang wachten doet een nietig straaltje water een poging om de sproeier te verlaten, heet water wel te verstaan. Blijkbaar is koud water een luxe in de hotels in deze stad. Van een omgekeerde wereld gesproken.

We zoeken verkoeling langs de boorden van de Nijl, maar tevergeefs, er is geen zuchtje wind. Toch willen we naar de overkant van de Nijl, naar het olifanteneiland. We wekken een schipper uit zijn siësta en vragen hem om ons in zijn 'feloeck' naar de overkant te brengen. Een feloeck is een plaatselijke zeilboot maar daar vertel ik later meer over. Na enig aandringen doet hij toch een poging om de zeilboot in beweging te brengen, zonder resultaat, het zeil hangt als een vaatdoek bewegingsloos aan de mast. En toch willen we naar de overkant, brave man. Voor enkele 'baksjies' (geld, een woord dat ze overal in Noord-Afrika verstaan) haalt hij tergend langzaam de roeispanten boven en met een beetje hulp van de betalende toeristen komen we aan de overkant, waar we het Mausoleum van de Aga Khan bezoeken. Een eenvoudig gebouw met binnenin een witmarmeren sarcofaag. Op de sarcofaag een rode roos die iedere dag verversd wordt, zo luidde de wens van de grootste Ismaelitische leider. Schoenen dienen weer uitgetrokken te worden. Geen zwerfduiven, dus: geen probleem, en de marmeren vloer voelt bovendien heerlijk fris aan.

Onderweg naar Philae

De dam en het klooster

Met een gammel (of wat dacht je) busje rijden we enkele kilometer buiten Assouan tot aan de reusachtige stuwdam. Het bouwen van deze dam is een enorm werk geweest en mag gerekend worden tot de meest spectaculaire verwezenlijkingen van onze eigentijdse burgerlijke bouwkunde. De dam voorziet gans Egypte van elektriciteit, zorgt er voor dat de Nijl niet meer buiten haar oevers treedt, en zou ook de krokodillen tegenhouden. Er zijn echter ook nadelen aan verbonden. Doordat de Nijl niet meer buiten haar oevers treedt, wordt ook geen vruchtbaar slib meer afgezet, zodat de dorre woestijn meer en meer terrein begint te winnen. Door minder stroming dreigt de Nijl

te verzanden en de delta, zolang de graanshuur van Egypte geweest, wordt bij gebrek aan bevoeiing geleidelijk aan doordrenkt met het zout van de Middellandse Zee. Zelfs de visserij staat aan de klaagmuur. De vissen verlaten de kust, nu ze aan de monding van de Nijl de organische stoffen niet meer vinden die het slib na de overstromingen aanbracht. Door de groei van het gigantische kunstmatige stuwmeer zijn duizenden Nubiërs moeten verhuizen naar hoger gelegen gebieden, en dreigden prachtige oude tempels voor altijd verloren te gaan.

Abou Simbel was er één van, maar door een actie van de Unesco werd deze gered. Hij werd zorgvuldig in stukken gezaagd en iets hoger op opnieuw met engelengeduld samengebouwd, een perfect gelukte stunt die we morgen van nabij zullen gaan bewonderen. Per boot bezoeken we het tempelcomplex van Philae, de parel van Egypte genoemd, dat eveneens uit het wassende water is gered.

Van het water naar de woestijn is slechts een kleine stap in Egypte, en Victor, onze schipper brengt die gekke toeristen nog maar eens naar de andere kant van de Nijl. Daar meren we in op een andere boot, het schip van de woestijn,

een kameel dus. Eigenlijk is het een dromedaris, want bovenop een kameel zou ik geen moeite gehad hebben om mijn evenwicht te bewaren tussen de twee bulten. Dit is wel heel wat moeilijker op slechts één bult. Wiegend en deinend trekken we langzaam door de gloeiend hete woestijn. Een vakkundig geknoopte hoofddoek beschermt ons gevoelige westerse hoofd tegen de loden zonnestralen. We lijken wel soldaten van het vreemdelingenlegioen. Je moet toch goed gek zijn om in deze temperatuur een heel eind door de woestijn te deinen om een oud vervallen klooster te bezoeken, het klooster van San Simion. De monniken leven er afgesloten van de buitenwereld, sober, volledig

Het klooster van San Simeon

op zichzelf aangewezen, en houden er een volstrekt eigen levensfilosofie op na.

Na het woestijnavontuur weet ik hoe een gekookte kreeft zich moet voelen, en besluit vanaf nu telkens met respect aan deze diertjes te denken alvorens ze achteraf wel met smaak te verorberen. Verfrissend is de duik in het zwembad van een nabijgelegen hotel ook niet te noemen. Het water is door de zon op 'jacuzzi temperatuur' gebracht en volledig verdwaasd en versuft keren we na de plonsbeurt naar ons eigen donkere Grand Hotel. De 'turista' begint ondertussen ook zijn tol te eisen onder de medereizigers. Ikzelf heb er nog geen last van en zeg daarom niet neen tegen de heerlijke gebakken vis en het frisse slaatje dat tijdens het avondmaal geserveerd wordt. Het smaakt zo goed dat ik ook de porties van medereizigers achter de kiezen werk. Die staan immers op dieet, uit angst dat het opgenomen voedsel met grote snelheid het lichaam langs een andere weg opnieuw zou verlaten.

's Nachts betaal ik de tol voor mijn eetlust. Ik krijg plots hoge koorts en lig te rillen en te ijlen in mijn bed. Ongerust over mijn toestand laat mijn kamergenoot in allerijl een dokter oproepen. Ik herinner mij slechts vaag de prik van een inspuiting en val eigenlijk bijna onmiddellijk in slaap. Als ik wakker word zit een lieve verpleegster naast mijn bed (Nelly, een medereizigster). Zij vertelt mij dat de dokter had voorgesteld om mij te laten hospitaliseren, want hij had een zware voedselvergiftiging geconstateerd. Waarschijnlijk het gevolg van het eten van bedorven vis. De dag voordien hadden wij uit nieuwsgierigheid het hospitaal van Assouan bezocht, en dit was wel de laatste plaats waar ieder van ons ooit terecht wilde komen. Het was er ronduit smerig en hygiëne was een woord dat nog diende uitgevonden te worden. Met dit in gedachten had Nelly het voorstel van de dokter geweigerd en na lang aandringen had hij een paardenmiddel voorgeschreven dat mij er opnieuw enigszins bovenop moest brengen. Andere medereizigers waren op zoek gegaan naar de voorgeschreven medicatie en Nelly was de ganse nacht blijven waken. Hartelijk dank, lieve Nelly, jij bent er één uit duizend.

De inspuiting en de medicatie hebben blijkbaar hun uitwerking niet gemist, want ik voel mij merkkelijk beter, al heeft de turista mij nu ook in haar greep. Wijselijk blijf ik wel de ganse dag in bed. Hierdoor mis ik jammer genoeg een ander hoogtepunt van de reis: de korte vliegreis en het bezoek aan de tempel van Abou Simbel. Daarna scheept de rest van de groep in op een grotere feloek voor de vijfdaagse zeiltocht van Assouan naar Luxor. Ik neem de dag daarop een gammele taxi en een helse rit en een leuke band later vinden wij de feloek, en kan ook ik inschepen, tot grote vreugde van mezelf en mijn medereizigers.

Zeilen zoals duizend jaar geleden

'Het leven aan boord van een feloek is een groot avontuur. Het comfort is zeer gering, en slapen gebeurt onder de blote hemel. De karige maaltijden worden gedeeld met de bemanning. Een helpende hand is altijd welkom. Wie niet de juiste ingesteldheid heeft, kiest beter een andere manier van reizen. Hij of zij die evenwel tuk is op avontuur, en gewapend tegen het gebrek aan

De bemanning van de Benjour

Onderweg, het leven van alledag

comfort, gaat een onvergetelijke reis tegemoet !' aldus de vakantiebrochure van VTB, het reisagentschap aan wie ik andermaal de organisatie van deze Egyptereis had toevertrouwd.

Een feloek is een platbodemzeilboot van ongeveer 9m lang en 4m breed. De onze, de 'Benjour' , heeft een indrukwekkende mast van 11m lang en een reusachtig zeil met de typische herkenbare vorm, die je alleen hier tegenkomt. In het ruim wordt de bagage geborgen. Aan dek staan, zitten en slapen we op harde matten, symmetrisch verdeeld over de oppervlakte van het dek, teneinde het wankel evenwicht van de Benjour niet te verstoren. Een gek gezicht is het wel, zeker wanneer iemand zich van de ene naar de andere kant van de boot wil verplaatsen. Op dat ogenblik moet iemand van de andere kant net hetzelfde doen in tegenovergestelde richting. Een kleine ruimte is voorzien om te koken.

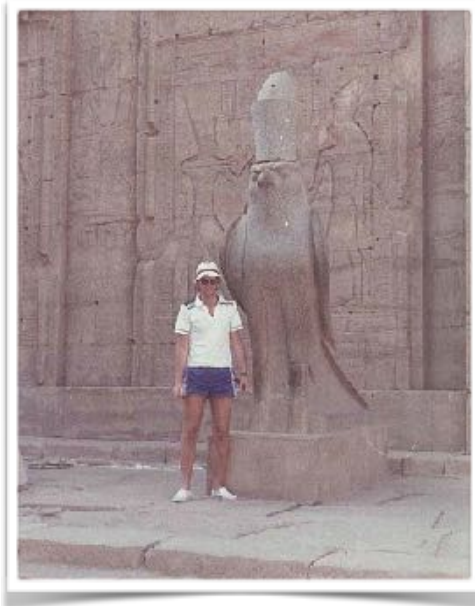
Ik maak kennis met onze bemanning : Abdoe, de oudste is onze bootsman, Mammoet is de kok en Ramadan, de jongste, is zowat manusje van alles.

De maaltijden zijn iedere dag hetzelfde. Het ontbijt, dat reeds voor zes uur 'geserveerd' wordt, bestaat uit platte ongedesemde broden, smeerkaas, confituur en 'tsjai' (thee). Het brood wordt in tweeën gebroken en dan eventjes opzij gelegd om de ontelbare kleine miertjes die er zich in bevinden de kans te geven het 'mierennpad' te kiezen. De eerste dag kijk ik kokhalzend naar dit toch wel walgelijke tafereel, vooral ook omdat mijn arme maag nog niet helemaal hersteld is van het ongewenste bezoek dat ze enkele dagen voordien heeft gekregen.

Op het einde van de tocht echter gaat dit dagelijkse ritueel tot de normaalste zaak van de wereld behoren.

Een middagmaal is er niet. 's Avonds wordt er een soort van stoofpotje klaargemaakt met stukjes gezouten vlees, aardappelen en groenten, uiteraard voorzien van de nodige pittige kruiden. Het smaakt best lekker de eerste dagen, maar het is steeds dezelfde stoofpot die iedere dag op het menu staat , en na vijf dagen snak je dan wel naar iets anders. Wanneer op een avond als dessert een blik perziken op sap opengetrokken wordt, is dit een goddelijke verrassing.

De zeilreis valt op zich reuze mee. Het lijkt wel of je langzaam door een levend oudheidkundig museum glijdt. De tijd lijkt hier te hebben stilgestaan. Langs de oevers lopen nog steeds, net als duizend jaar geleden, in het zwart geklede vrouwen met zware manden en kruiken op het hoofd. Hun trage gang doet mij denken aan de vrouwenfiguren op de muurschilderingen in de tempels. Op vele plaatsen balanceren de 'shadoufs', hefbomen die het kostbare water uit de Nijl halen, onontbeerlijk voor het leven van mens, dier en land. Kleine, door ossen of ezels getrokken karren, banen zich een weg door wouden van weelderige palmbossen. Ontelbare prachtige witte ibissen zorgen voor een schitterend tafereel wanneer ze, opgeschrikt door de

Edfou

voorbijvarende feloek, luid krijsend opvliegen. Maar vooral heel veel kinderen, die ons allen op dezelfde vriendelijke, uitbundige manier toewuiven.

Onderweg brengen we een bezoek aan de tempel van Edfou. Bij het vertrek uit Edfou begint het plots heel hard te waaien, en de felle wind groeit in een mum van tijd uit tot een heuse zandstorm. Abdou moet noodgedwongen de Benjour opnieuw naar de kant brengen, en zoekt enige beschutting in een papyrusveld. Het zeil wordt snel naar beneden gehaald en over de boot gespannen om ons enige bescherming te bieden tegen het striemende woestijnzand. De hele namiddag, avond en nacht houdt de zandstorm lelijk huis, en als hij uiteindelijk tegen de morgen begint te luwen, heeft het roodbruine stuifzand zich overal opgehoopt. Langs ieder kiertje heeft het zich een weg gebaad. Alles ligt onder een roodbruine poederlaag.

Tijd dus voor een fikse wasbeurt in de Nijl zou men denken. Onmogelijk, want baden in de Nijl wordt door iedereen sterk afgeraden. Het water ziet er op het eerste zicht aanlokkelijk mooi en helder uit, maar in realiteit is de Nijl één van de bacteriologisch meest bevuilde rivieren ter wereld. We zullen tot in Luxor moeten wachten voor een grondige schoonmaak van lijf en leden. De zandstorm heeft blijkbaar ook de hitte verwijderd want de temperatuur is plots veel aangenamer geworden.

Laatste avond op de Benjour

Bezoek aan de nog niet zo heel lang geleden ontdekte tempel van Esna. Deze tempel is al die tijd onder een meer dan negen meter dikke laag slijk verborgen gebleven. Een heel eigenaardig gezicht, want je krijgt de indruk dat de tempel in een kuil ligt, aangezien de huizen achteraf bovenop de verharde slijklaag gebouwd zijn. In Esna ligt een reusachtige sluis die nog volledig manueel bediend wordt. Het is voor ons wachten op een luxueus cruiseschip dat samen met ons kleine feloekje versast dient te worden. Wij werpen even een nieuwsgierige blik in één van die drijvende Nijlpaleizen, en de 'dollartoeeristen' komen ook even ons kleine stulpje bekijken, maar keren, meewarig kijkend, snel terug naar hun gekoelde boot van waaruit ze Egypte door het dubbel glas als een

televisiedocumentaire bekijken. Dan liever onze manier van reizen. Zij denken waarschijnlijk net hetzelfde over hun manier van reizen. Over smaak valt niet te twisten.

Laatste avond aan boord van de Benjour. Een schitterende zonsondergang over de Nijl. We luisteren met belangstelling naar het ritmische gezang van ons Egyptische trio dat zichzelf begeleid door op de onderkant van een lege jerrycan te tokkelen. Dan is het aan ons om enkele typische Vlaamse schlagers ten gehore te brengen. De zonen van de farao denken er duidelijk

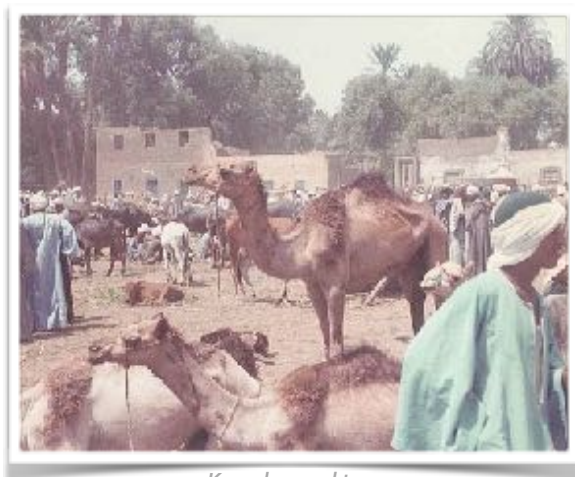
het hunne van. Ik heb het idee dat ze niet echt onder de indruk zijn van de liedjes van EW, 'the voice of Europe' ..

Door de zandstorm hebben we heel wat tijd verloren op het reisschema, en Abdou zeilt tijdens de nacht gewoon door, terwijl wij in onze slaapzak luisteren naar het door de volle maan sprookjesachtig verlichte, kabbelende water, in slaap gewiegd door een frisse bries. Een zalig geborgen gevoel dat niet met woorden te beschrijven is.

Voor we het goed beseffen meert de Benjour voor de laatste maal aan, in Luxor, en nemen we ontroerd afscheid van Abdou, Mammoet en Ramadan ,die op die korte tijd echte vrienden geworden zijn.

Drie dromedarissen en een cola in ruil voor Bea

Volledig uitgerust na ons schitterend zeilavontuur hebben we geen minuut tijd te verliezen . Er is nog zoveel te zien en te beleven in dit prachtige land. We vernemen dat er vandaag ergens in de buurt een kamelenmarkt is. Met een calleche (een plaatselijke koets) zijn we snel ter plaatse, zeker wanneer we onze callecherijder in de waan laten dat zijn paard toch niet zo snel lijkt te zijn als dat van zijn buurman. Gevolg : een regelrechte race in ware Hollywoodstijl. Want trots, fier en fanatiek zijn ze wel, de Egyptenaren, dat hebben we al meermaals ondervonden.

Kamelenmarkt

Op de kamelenmarkt is het een drukte van jewelste. Vuil, stof, opdringerige kinderen met plakkerige handen, maar wel een heel aparte sfeer . De dromedarissen staan in drommen met omhooggebonden voorpoot te wachten op een nieuwe eigenaar. Kopers en verkopers bieden tegen elkaar met drukke gebaren. Ik probeer Bea, een blonde medereizigster, te verkopen en geraak tot drie dromedarissen en een cola, maar de ruil gaat niet door want ze bieden het verkeerde merk van cola. Op de markt zien we ook onze eerste en enige dansende cobra, niet direct mijn lievelingsdier.

's Avonds bezoeken we het indrukwekkende klank- en lichtspel in het tempelcomplex van Karnak. Met een calleche zijn we opnieuw snel ter plaatse, zelfde truc als verleden keer, het lukt weer. De tempel van Karnak is gebouwd door verschillende farao's, waarvan Ramses II de belangrijkste was. Deze Ramses II, waarvan een reusachtig beeld de hoofdgang van de tempel siert, was naar het schijnt vader van 90 zonen en meer dan 100 dochters, het moet dus een 'bezig bazeke' geweest zijn.

We nemen plaats op de reuzegrote tribune en hebben van hieruit een prachtig zicht op het gehele tempelcomplex. De tempel en de hoofdobelisk weerspiegelen op een mysterieuze manier in het heilige meer. Verlichte zuilen en andere bijgebouwen zorgen voor de decoratieve achtergrond. Onder de zuilen door weerklinkt muziek. De verlichte hiërogliefen en een zware Franse

stem vertellen over de historie van deze tempelstad. De commentaar en de lichteffecten roepen als het ware de tempel tot leven, en in gedachten zie je hoe het leven zich hier duizenden jaren geleden moet afgespeeld hebben. Een wondermooi schouwspel dat veel te vlug voorbij is.

Toet Anch Amon, here we come !

Thebe, Vallei der Koningen, en last but not least : Toet Anch Amon. Het menu voor vandaag. Op het dak van een barstensvolle boot steken we de Nijl

over. Op deze westelijke Nijloever liggen de goden en godinnen van de allergrootste dynastieën begraven. We bezoeken enkele van deze graven en ook ruïnes van tempels, maar bewaren het mooiste natuurlijk voor het laatst : het wereldberoemde graf van Toet Anch Amon. Dit graf werd pas in 1922 ontdekt en blootgelegd door de Engelsman Howard Carter. Door het vroeg overlijden van Toet Anch Amon werd deze jonge farao begraven in een graf dat eigenlijk bestemd was voor een hogepriester.

Het graf van Toet Anch Amon

De grafkamer

Massa's bezoekers schuiven geduldig aan om een glimp van de beroemde farao op te vangen. De angst voor zijn wraak is blijkbaar niet meer aanwezig. De sarcofaag en de mummie bevinden zich nog steeds in de schitterend versierde, wonderwel intact gebleven grafkamer, die langs een trap en een licht naar beneden hellende gang bereikt wordt. De ruimte is nog mooier dan ik mij had durven voorstellen. Een unieke ervaring om dit eens te kunnen bezoeken. Fotograferen met flitslicht is verboden. De kleuren van de muurschilderingen zijn nu al enigszins vervaagd, en wanneer dit verval zich met hetzelfde tempo zal verderzetten, blijft er binnen enkele tientallen jaren niets meer van deze prachtige fresco's over. Vandaar dat de druk van de Egyptologen groot is om het graf voor toeristen te sluiten. Dit stoot uiteraard op grote internationale tegenkantingen, vooral ook

vanwege het ministerie van toerisme, dat hierdoor haar grootste toeristische trekpleister dreigt te verliezen. Toet Anch Amon moest het weten, hij zou zich omdraaien in zijn graf, maar heeft dit voorlopig nog niet gedaan. Het zou trouwens niet gemakkelijk zijn in het zware omhulsel.

Op de terugweg naar Luxor rijden we nog langs de kolossen van Memnon. Deze reusachtige beelden staan als wachters lang de weg. Ze zijn zo hoog als een gebouw van zes verdiepingen en een volwassen man past precies in een hand. Ze bewaakten ooit de ingang van de graftempel van koning Amenofis II, en de legende zegt dat, wanneer de zon in een bepaalde hoek de beelden beschijnt, deze beginnen te zingen. Niets van gemerkt, de zon zal kennelijk niet in de juiste hoek gestaan hebben.

De kolossen van Memnon

Luxor

De tempel van Luxor zelf valt op doordat één van de twee reusachtige obeliskken aan de ingang ontbreekt. Deze werd in 1831 door sultan Mohammed Ali aan Frankrijk geschonken, en prijkt nu midden in Parijs op de Place de la Concorde.

Caïro, daar zijn we weer

De terugreis naar Caïro verloopt sneller dan de heenreis. Gelukkig is onze corpulente dame dit keer niet van de partij. Zij zit waarschijnlijk nog ergens één of andere buitenlander te vertellen dat hij zich in Egypte bevindt.

Bij aankomst in 'Caïro-Midi' worden we opgewacht door onze trouwe gids Hassan. Ons gammele minibusje is ook van de partij. Een verkeerd geparkeerde wagen belemmert het vertrek. Geen nood. Wij waren er ook nog. Wagen opgetild, weg vrij. Politie kreeg enkele baksjies in de handen gestopt om de andere kant op te kijken. Modern Egypte. Terug naar het vertrouwde Al Nabila hotel, de imposante luster hangt er nog steeds, de lift is nog steeds defect en onze kamers liggen

weer op de tiende verdieping. Modern Egypte.

We genieten van een zalig verfrissend bad, een overheerlijke maaltijd, afgerond met een gigantische taart, een tractatie van Franse toeristen want het is vandaag immers 'katorze zwillet', de nationale feestdag in Frankrijk en dat moest gevierd worden. Resultaat : weinig geslapen .

Onze laatste dag in Egypte brengen we door in Oud-Caïro. In dit deel van de stad bezoeken we enkele vervallen koptische kerken. Deze kerken vormen een schril contrast met de majestueuze moskeeën uit het modernere deel van Caïro. De kerken zijn vuil en helemaal niet onderhouden. Niemand lijkt er zich druk over te maken. Er zijn immers slechts een handjevol christenen in Caïro en deze worden min of meer verstoten door de andere bewoners, allen aanhangers van de islam. De slonzige priester die ons in de kerk rondleidt is enkel geïnteresseerd in baksjies.

Bij het verlaten van de kerk merken we iets verderop een luidruchtige stoet. Een dode wordt ten grave gedragen, en het in doeken gewikkelde lijk wordt omringd door in het zwart geklede, gesluierte wenende vrouwen. Hun hysterisch geschreeuw dringt door merg en been. Een akelige vertoning. Ik voel koude rillingen over mijn rug lopen. Onze aanwezigheid wordt niet op prijs gesteld, dat blijkt uit de vele vijandige blikken.

Enkele vuile, stinkende straten verderop horen we gezang van kinderen. Het blijkt een klein schooltje te zijn. Einde les, wij worden onmiddellijk omstuwd door nieuwsgierige, armoedig geklede kinderen. De klaslokalen zijn klein,

donker en vuil en het beschikbare lesmateriaal is pover en niet onderhouden. Onderwijs in haar kinderschoenen en zwaar verwaarloosd, dat is duidelijk.

De namiddag brengen we door, kuierend door de overdekte soukhs van Khan-en-Khalil, zeg maar het 'winkelcentrum' van Caïro. Heerlijke exotische geuren komen ons hier tegemoet. Ik proef een heerlijke, frisse, zoete 'carcadee-thee' en koop een heel pak theebladeren voor thuis. Vrachten souvenirs veranderen op geen tijd van eigenaar. Aan keuze is er geen gebrek, afdingen is wel de boodschap en wordt als een sport gezien door de overijverige verkopers. Niet afdingen betekent bijna een belediging. Enkelen onder ons beheersen deze sport op een uitmuntende wijze, zoveel is zeker.

Ik koop ook een mooi geschenkje voor mijn 'engelbewaarder Nelly'. Wie weet, zonder haar had ik misschien nu nog in ergens in Assouan gelegen, overgeleverd aan de zorgen van mysterieuze afstammelingen van wonderdokters uit de tijd van de farao.

Tot ziens Egypte

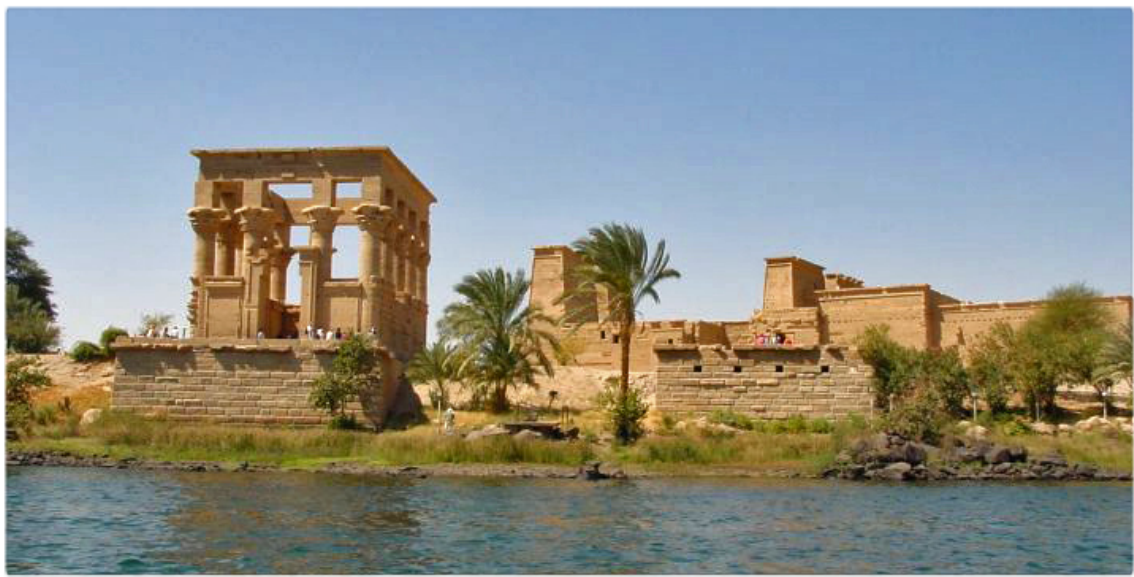
We brengen onze laatste uren door in dit mooie land. Ons eigen gammele minibusje geeft uitgerekend vandaag de geest. Net nu we het nodig hebben, want Egypt-Air zal meer dan waarschijnlijk niet op ons wachten om te vertrekken. Met inderhaast haltgehouden taxi's vervolgen we onze weg. Tegen onze taxichauffeur zeggen we dat zijn wagen waarschijnlijk niet zo snel kan rijden als die van zijn collega voor hem. En wat denk je, net als met de calleche in Luxor lukt het ook hier. In een razende vaart rijden we naar de luchthaven in dezelfde onvervalste Hollywoodstijl.

We brengen ongeveer een uur door in een gloeiend heet vliegtuig. Plots wordt het vliegtuig omsingeld door enkele tientallen gewapende soldaten. De copiloot wordt van het vliegtuig gehaald en vervangen door iemand anders. De reden waarom zullen we waarschijnlijk nooit te weten komen. De luidspreker geeft immers technische storing als oorzaak van vertraging. Verder geen problemen en enkele uren later zetten we weer voet op vertrouwde regenachtige bodem. We praten nog wat na, maken plannen voor een snel weerzien en keren volmaakt tevreden naar huis terug, naar familie en vrienden, voorzien van een valies vol van souvenirs en mooie herinneringen.

Enkele dagen later krijg ik de terugslag van de onvoldoende verzorgde voedselvergiftiging. Balans : een week ziek in bed en een verlies van enkele extra kilootjes. Mijn goede raad aan kandidaat reizigers naar Egypte : onderneem je reis tijdens onze wintermaanden, dan is het in Egypte aangenaam warm op een moment dat het in ons Belgenlandje vriest. Ga nooit in de zomer ! Eet alleen vis als je hem voor je ogen hebt zien vangen en bezoek zeker eens een plaatselijk ziekenhuis. Dan weet je immers wat je te wachten staat als je echt ziek wordt, en zul je er alles aan proberen te doen om dit te vermijden. En verder : geniet van elk moment van je verblijf. Het is er heerlijk toeven in dit wondermooie land, het geschenk van de Nijl.

Groepsfoto in het Al Nabila Nile hotel

Het eiland Philae

